

Forløbsforslag

A: Verdensbilleder – tro og viden

Fag:

Religion evt. i samarbejde med fysik (evt. biologi, matematik eller naturgeografi)

Formål:

Undersøge religiøse og naturvidenskabelige verdensbilleder.

Forløbet er tænkt som et forløb i en naturvidenskabelig studieretning

Forløbet skal give eleverne en forståelse for forskellige verdensbilleder, deres forskelle og de reaktionsmønstre, der ligger i feltet mellem de forskellige verdensbilleder. Forholdet tro – viden skal defineres. Temaet føres frem til i dag, og det overvejes, om det kan benyttes som forklaring på nutidige reaktioner og konflikter.

Underemner:

1. **Religiøse verdensbilleder**, hvor stammer de fra – undersøge forskellige religioners skabelsesmyter fx Kristendom, Islam, Nordisk religion, Hinduisme m.fl.
(Ligger under de enkelte forløb i kristendom, islam og den 3. religion)
2. **Bruddet med de religiøse verdensbilleder:** Kopernikus, Thyge Brahe, Kepler, kirkens reaktion, renæssance.
3. **Definition af begreberne tro og viden**
4. **Forholdet tro – viden: konflikt, dialog eller uafhængighed?:**
Den danske model: adskillelse: tro – viden
Kreationisme, Intelligent Design, Ny-ateisme, humanistisk samfund,
Reaktioner på overgangen fra det traditionelle samfund til det moderne samfund til det senmoderne samfund
Hvorfor opstår fundamentalisme?

Planlægning: Forløb 4 samt skabelsestemaet tages op i et par lektioner i de tre religioner, som gennemgås.

Ad. 1

Religiøse verdensbilleder

Uddybning af mål, arbejdsformer og materiale -

Hvilke myter ligger til grund for verdensbillederne

Forslag til materiale:

Kristendom: 1. Mosebog kap. 1 og kap. 2; Paulus brev til Filipperne kap.2,6-11.

Islam: Muhammeds himmelfart (Forman: muslimernes tro)

Nordisk religion: Vølvens spådom (Snorres edda); Evt. Valhalla hæfter.

Hinduisme: Ingen deciderede skabelsesberetninger – andre forslag Ea, kosmosbeskrivelser,

Buddhisme: Baagø: Samsara - tekster til hinduisme, 1978, side 72

Mål: målet er kendskab til forskellige religioners verdensbilleder og forståelse for hvordan de opstår.

Arbejdsformer :

Eleverne skal lære at analysere en myte – dvs 1. lektion lærestyret.

I hver religion tegnes verdensbilledet, med afsæt i tekststeder. Sammenlign efterfølgende med illustrationer fra ”Menneskets møde med universet”.

Kan I tegne et tilsvarende verdensbillede i dag?

Øvelsen afføder en diskussion af hvor vidt de billeder vi præsenteres for i religionen holder i dag. Dette giver en naturlig overgang til at se på naturvidenskaben.

Afslutning på det samlede forløb – samstilling af de forskellige verdensbilleder.

Litteratur:

Svend Andersen: ”Menneskets møde med universet” (s. 48 mm. – Mange tegninger af verdensbilleder)

Forslag til ekskursion/feltarbejde/andre arbejdsformer

Kalkmalerier, kirkerumsarkitektur – hvilke udtryk kan vi finde i kirkerne som siger noget om forskellige verdensbilleder.

Evt. undersøgelse af nutidige forståelser af religiøse verdensbilleder (www.skabelsen.dk).

Ad. 2

Bruddet med de religiøse verdensbilleder

Uddybning af mål, arbejdsformer og materiale

Mål med denne del af forløbet er at vise, hvordan videnskaben påvirker religionen, det religiøse verdensbillede og samfundet.

Arbejdsformer

Eleverne ser filmen ”Den bevægede jord”.

Forud for filmen arbejdes med forskellige naturvidenskabelige verdensbilleder. Det overordnede spørgsmål er, hvordan verdensbillederne forholder sig til religion. Eleverne arbejder i grupper med udvalgte verdensbilleder/ videnskabsmænd som de præsenterer for hinanden.

På baggrund af filmen trækkes de store linjer op og eleverne sammenholder verdensbillederne og deres udvikling.

Arbejde med kirkens reaktion på videnskabelige landvindinger

F.eks. Helge Kragh ”Tro og viden – konflikt eller harmoni” (”En ny himmel” s.61-68)

Svend Andersen: ”Menneskets møde med universet” (s. 81-88)

Forslag til ekskursioner/samarbejder/feltarbejde:

Besøge observatorier, for eksempel Hven

Hvis samarbejde med fysik kan fysik gennemgå naturvidenskabens udvikling fra de antikke filosoffer over Steno, Newton, Descartes, Darwin, Bohr, Hawkins.

Materiale

Kasper Andersen og Anders Munk Jensen: ” Videnskab og religion i historisk perspektiv” (Systeme 2006)

Nanna Dissing Bay Jørgensen og Marie Sørensen: ”Den naturvidenskabelige revolution 1500-1750” (Systeme 2008)

O. Pedersen og Helge Kragh: "Fra kaos til kosmos" (Gyldendal 2000)
"En ny himmel" (Århus universitetsforlag 2009)
Lars Becker-Larsen: "Den bevægede jord" (Film edlagt bogen "En ny himmel")
www.science.au.dk/ennyhimmel
C. H Koch: "Den ny naturvidenskab"

Ad.3

Tro og viden

Uddybning af mål, arbejdsformer og materiale

Mål:

Definition af begreberne tro og viden

Materiale:

Andersen: "Menneskets møde med universet" (s. 112-116)
Johansen m.fl.: "En ny jord og en ny himmel" (s. 6,9-11)
Qvortrup: "Og Gud så at det var godt" (KD 18.12.2003)

Ad.4

Forholdet mellem tro og viden: konflikt, dialog eller uafhængighed?

Uddybning af mål, arbejdsformer og materiale

Mål:

Formålet med denne del af forløbet er at undersøge, hvilke konsekvenser konflikten mellem det religiøse verdensbillede og naturvidenskabelige verdensbilleder afføder. Dette kan anskues gennem de tre reaktionsformer: konflikt, dialog eller uafhængighed ("Videnskab og religion i historisk perspektiv" s. 7-17).

Eleverne skal efterfølgende arbejde med at finde eksempler på disse reaktionsformer.

Konflikt: Kreationister, nyateister og humanistisk samfund

Dialog: Intelligent design, holistisk tænkende naturvidenskabsfolk (Bohm, Yatri, Poul Davies, Gaia-teorien, Capra (Karin Johansen: "En ny jord og en ny himmel", Pantheon 1991)

Uafhængighed: Den danske model (Jens Forman: "Den kristne tro").

Arbejdsformer:

Udvalgte grupper kan interviewes vedr. deres holdning til tro og viden (kan man tro på udviklingslæren og være kristen?). Dette kan være grupper i lokalområdet – f.eks. også retninger indenfor kirken.

Arbejde med statistisk materiale.

Margit Warburg og Brian Jacobsen: "Tørre tal om tro"

www.teo.au.dk/crs/rel-aarbog09 (Religion i Danmark 2009 – tal for religion)

Evt. Gættelegen "konstruér en type". Eleverne konstruerer parvis en profil som indeholder karakteristika fra én af de ovenstående grupper (en kreationist eller en ateist etc.). Eleverne må ikke nævne direkte betegnelser for typen. Efterfølgende læses profilen op, og resten af klassen indgår i

konkurrencen, hvor det gælder om først at gætte typen. Det par som gætter flest profiler har vundet. Øvelsen kan evt. også kobles til Giddens teorier om forskellige samfundstyper.

Hvis man har mulighed for at benytte flere timer, kan forløbet udvides med Giddens teorier om forskellige samfundstyper (Lise Ludvigsen : Religion i det senmoderne samfund kap.1). Endvidere kan der arbejdes med, hvilke samfundstyper der genererer forskellige former for fundamentalisme (Hanne Følner : ”Fundamentalisme i kristendom og Islam”).